

Həmişə gənc qalan sənət ocağı

"Avropa" nəşriyyatı tərəfindən "Naxçıvan Dövlət Universitetinin Tələbə Teatr Studiyası - 20" kitabı çap olunmuşdur. Kitabın müəllifləri AMEA Naxçıvan Bölməsi incəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun elmi katibi, sənətsünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Ələkbər Qasimov və NDU Teatr və mədəniyyətsünaslıq kafedrasının müdiri, eyni zamanda TTS-in rəhbəri, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar mədəniyyət işçisi Gülxarə Əhmədovadır. Ön sözün müəllifi akademik İsa Həbibbəyli.

"Giriş"də Azərbaycanda teatr studiyalarının yaranma və təşəkkül tarixinə, ayrı-ayrı inkişaf mərhələlərinə qısa nəzər salınır. Aydın olur ki, bu studiyaları yaratmaqda əsas məqsəd gənc aktyorlara teatr sənətinin sirlərini öyrətmək olmuşdur. Bu ənənə sonralar daha da inkişaf etdirilmiş, 1923-cü ildə Dövlət Teatr Məktəbinin, 1925-ci ildə Teatr Texnikumunun, 1944-cü ildə isə Teatr İnstitutunun yaranması ilə nəticələnmişdir. Bu baxımdan müstəqillik illərində Naxçıvan Dövlət Universitetinin Tələbə Teatr Studiyasının yaradılması həmin ənənələrin yeni ictimai-siyasi şəraitdə davam etdirilməsi istiqamətində atılan uğurlu addımlardan biridir.

"Giriş"dən sonrakı hissədə NDU Tələbə Teatr Studiyasının yaradılması, təşəkkülü, formalaşması və püxtələşməsi, həmçinin burada hazırlanan ədəbi-bədii kompozisiyalar və müxtəlif tamaşalar haqqında ətraflı məlumat verilir.

1998-ci il martın 28-də yaradılan NDU TTS-in təşkilatlanma prosesi, fəaliyyətinin birinci ilində yalnız kompozisiyalı mədəniyyət proqramları hazırlayıb nümayiş etdirməsindən söz açan müəlliflər studiyanın ilk tamaşasından geniş bəhs edirlər. Məlum olur ki, studiyanın ilk tamaşası, tanınmış alim, yazıçı-dramaturq Kamal Abdullanın "Beyrəyin

andı" pyesi ("Beyrəyin taleyi" adı ilə) 29 may 1999-cu ildə göstərilmişdir. Tamaşanın elmi məsləhətçisi universitetin rektoru İsa Həbibbəyli, quruluşçu rejissoru Gülxarə Əhmədova, rəssamı Hüseyinqlu Əliyev (indi xalq rəssamıdır), musiqi tərtibçisi sənətsünas Əqidə Ələkbərova (sonralar Azərbaycan Respublikasının Əməkdar incəsənət xadimi, dosent) olmuşdur.

Tamaşanın hazırlanmasında xalq artistləri - Azərbaycan Dövlət Akademik Dram Teatrının rejissoru Mərahim Fərzəlibəyov və Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrının rejissoru Kamran Quliyev məsələləri və tövsiyələri nəzərə alınmış, tamaşa böyük uğurla nümayiş etdirilmişdir.

İlk tamaşanın uğurunu əsaslandırmaq üçün müəlliflər dövrü mətbuat materialları və digər faktlara da istinad etmişlər.

Universitetin rektoru İ.Həbibbəyliyə ünvanlanan teleqramlarda ilk tamaşanın uğuru yüksək dəyərləndirilirdi. Həmin teleqramlardan birinin mətnini "Ədəbiyyat qəzeti" 1999-cu il 18 iyun tarixli nömrəsində oxuculara çatdırmışdır.

İlk tamaşadan sonra indiyədək TTS tərəfindən səhnəyə qoyulan əsərlərin həm ideya-məzmun zənginliyi, həm də müasir dövr üçün aktuallığı nəzərə alınmışdır. "Beyrə-

yn taleyi" əsərindən başqa 2000-2018-ci illərdə TTS-in tamaşaya hazırladığı əsərlər bunlardır: T.Ofəzoğlu "Türkün Atatürkü", C.Məmmədquluzadə "Anamın kitabı", "Ölümlər", "Danabaş kəndinin məktəbi", H.Arzulu "Milaxda həyəcan", N.Hikmət "Qəribə adam", Esxil "Zəncirlənmiş Prometey", A.Babayev "Sarı gəlin", V.Rzayev. "Vaxtsiz gələn qonaq", O.Lessinq "Emiliya Qalotti".

Kitabda həmin əsərlərin demək olar ki, hamısının tamaşaya hazırlanma prosesi, nümayiş etdirilməsi, doğurduğu əks-səda, tələbə-aktyorların ifaları, qastrol səfərləri haqqında geniş məlumatlar verilir, təhlillər aparılır.

Kitabda tamaşaların uğur qazanmasında elmi məsləhətçi və məsləhətçilər akademik İsa Həbibbəyli, NDU Teatr və mədəniyyətsünaslıq kafedrasının müəllimləri - səhnə danışığı üzrə mütəxəssis, dosent Ələkbər Qasimov, Xalq ar-

tisti Kamran Quliyev, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti Tofiq Seyidov, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Əməkdar incəsənət xadimi, bəstəkar Şəmsəddin Qasimov, rejissorlar - Vüsal Rzayev, Elnur Rzayev, rəssamlar - Xalq rəssamı, professor Hüseyinqlu Əliyev, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Əməkdar rəssamı Cavid İsmayilov, Azərbaycan Rəssamlar və Teatr Xadimləri ittifaqlarının üzvü Fizzə Quliyeva (o həm də sözügedən kitabın rəssamıdır), Etibar Rzayev, Akay Məmmədova, musiqi tərtibatçıları - sənətsünas Əqidə Ələkbərova, Əşrəf Ələkbərov, Ramin Əsədullayev, baş və əsas rolların ifaçıları - tələbə-aktyorlar İxtiyar Seyidov ("Beyrəyin taleyi"ndə Dədə Qorqud), Zaur Kərimov ("Beyrəyin taleyi"ndə Beyrək, "Türkün Atatürkü"ndə Atatürk), Mahmud Çələbiyev ("Türkün Atatürkü"ndə Kazım Qarabəkir paşa), Əzəmət Həsənov ("Ölümlər"də Şeyx Nəsrollah), Pənah Hacıyev ("Ölümlər"də İskəndər), Elmar Hübətov ("Ölümlər"də Şeyx Əhməd), Toğrul Əliyev ("Ölümlər"də Hacı Həsən), Elnur Rzayev ("Qəribə adam"da Əhməd, "Zəncirlənmiş Prometey"də Prometey), Tamara Ələsgərova ("Emiliya Qalotti"də Emiliya Qalotti), Vəfa Qurbanzadə ("Emiliya Qalotti"də Qrafinya Orsina) və başqalarının xidmətləri layiqincə qiymətləndirilir.

TTS-in fəaliyyətinin çoxşaxəliliyini diqqətə çatdırmaq üçün müəlliflər NDU-nun fransız dili ixtisası üzrə tələbələrinin "Frankafoniya" bayramlarının təşkili, "Koroğlu", "Dədə Qorqud", "Leyli və Məcnun", "Rəşid bəy və Səadət xanım", "Hacı Qara",

"Dəris Parisi partladır" əsərlərinin fransız dilində səhnələşdirilməsi, ərəb dili ixtisası tələbələrinin "Əshabi-kəhf" əfsanəsinin motivləri əsasında ərəb dilində eyniadlı tamaşanın hazırlanmasına etdikləri köməyi də xatırladırlar.

1998-2018-ci illərdə studiya müxtəlif əsərləri tamaşaya hazırlamaqla yanaşı, "NDU-da keçirilən tədbirlərdə yaxından iştirak etmişdir.

Kitabda studiyanın hazırladığı tamaşaların təkəç universitetin akt zalında yox, C.Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrının səhnəsində, Naxçıvanda Gənclik Mərkəzində, qastrol səfərləri zamanı isə İğdir, Qars, Ərdəhan, Ərzurum, Çıldır, Doğu Bəyazid, Van, Samsun və Trabzonda nümayiş etdirilməsindən söz açılır.

TTS-in fəaliyyəti "Ədəbiyyat qəzeti", "525-ci qəzet", "Azad Azərbaycan", "İki sahil", "Respublika", "Palitra", "Şərq qapısı" və "Süzgeç" (Türkiyə) qəzetlərində işıqlandırılmışdır.

Studiyanın ən böyük uğurlarından biri də professional səhnəyə yeni istedadlı aktyorlar bəxş etməsidir.

Kitaba NDU TTS-in 20 illik yarıdımlıq yoluna aid çox sayda fotosəkil də daxil edilmişdir. Həm məşq zamanı, həm də tamaşaların gedində çəkilmiş müxtəlif səhnələr, ayrı-ayrı tamaşaların afişaları və digər fotosəkillər oxucularda studiyanın fəaliyyətinə aid əyani təsəvvür yarada bilər.

Haqqında bəhs etdiyimiz kitabı Naxçıvan Dövlət Universiteti Tələbə Teatr Studiyasının 20 illik fəaliyyətinin özündə əks etdirən qiymətli bir mənbə hesab etmək olar.

Fərman XƏLİLOV,
filologiya üzrə elmlər doktoru